

dawcy zabit pjanego Osvalda Oliveira; w przeciagu jednej go dziny padly dwa trupy.

Wypadek ten wywarl gl6bokie wrazenie w cal6j okolicy. Podobno Osvaldo Oliveira mial na sumieniu juz kilka innych morderstw.

KURTYBYA

WYSTĘPY P. WANDY WERMINSKIEJ

Nasza slawna Rodaczka, Wanda Werminska, po wyst6pach na scenach miejskich nie zapomina o koloniach polskich. I tak na zaproszenie Kolegium Si6str Mi6sierdzia i organizacji polskich z Abranches p. Wanda Werminska bardzo chętnie zgodzila si6 wyst6pi6 w Abranches, azeby i koloni6ci polscy i ich m6dzie mogli poslucha6 jej cudnego głosu.

Następnie p. Werminska uda si6 w gł6b Parany i zatrzyma si6 w Ponta Grossa, Irati i Marechal Mallet. Około 20-22 p. Werminska uda si6 do Rio; w przejeździe p. Werminska da koncert w São Paulo. W stolicy Brazylji, Rio p. Werminska da kilka koncert6w, a następnie uda si6 do Porto Alegre, a w końcu wyjedzie do Buenos Aires.

Santa Catharina

ILE DZIECI UCZESZCZA DO SZKOŁY

Przeprowadzona przez władze rządowe statystyka, wykazuje, że w Stanie Santa Catharina zapisanych jest w szkołach elementarnych 80 393 dzieci, a mianowicie 51 128 w szkołach stanowych 17 414, w szkołach municypalnych i 11 251 w szkołach prywatnych.

Rio Grande do Sul

TRZECI MAJ W ERECHIM - KM. 13.

Towarzystwo Polskie im. J. Piłsudskiego w Km. 13 jak prawie każdego roku tak i w tym urządził obch6d Maj6wy. I pomimo, że po trosze przeszkadzał deszcz, tegoroczny Obch6d wypadł o wiele wspanialej niż w poprzednie lata.

Uroczyst66 rozpoczęła si6 nabożeństwem w miejscowej kaplicy, gdzie erechimski ks. proboszcz celebrowal msz6 św. na intencj6 pomysłowości miejscowej kolonii polskiej.

Następnie wszyscy, nie wył6czaj6c obc6narodowc6w, wł6cz6w, pospieszyli do polskiej szkoły na dalszy ciąg tej uroczyst6ci. Tutaj dzieci szkolne, pod kierownictwem nauczyciela, odśpiewaly hymny narodowe: polski i brazyljski i wiele innych polskich pieśni patriotycznych. W międzyczasie występowali z deklamacjami uczniowie i uczennice: Stasiek Kuczkowski, Władek i Władzia Szydłowski i Janina Knerek. W swoim czasie wygłoszony też został przez miejscowego nauczyciela, odczyt o znaczeniu Konstytucji 3-go Maja.

Obiad wszyscy goście spożyli na miejscu, gdyż na ten cel już od samego rana plekło się szurasko. Resztę dnia spędzono na grach sportowych oraz na grze w loterię fantową, która przyniosła towarzystwu znaczny doch6d.

Na zakończenie tej tak drogiej nam uroczyst6ci zespół amatorski Junaka nr. 51 odegrał sztukę teatralną pod tytułem »Trzeci Maj«, oraz wystawił żywy obraz, przedstawiający Polskę. Zaznaczyć należy, że m6dzie szkolna jakoteż i Junacy wył6czali si6 ze swych r6l nadszpiewanie dobrze, czem si6 przychylni w dużym stopniu do usł6wienia obch6du. Na wyszczeg6lnienie zasluguj6 tu następuj6cy aktorzy i aktorki: Marjan Kwiatkowski, J6zef Głowacki, Marjan i Janina Kuerkowie, R6zla i Wilkoria Kamańskie, Stasia i Andzia Pacholskie, Oleś Kuczkowski i Helena Szydłowska.

MISTRZOWSKI KONCERT PIEŚNI POLSKIEJ Wandy Wermińskiej

W KURTYBYE

W pi6tek ub. tygodnia nasza slawna artystka Wanda Werminska wyst6pila z koncertem w teatrze Guaira, w niedziel6 zaś na scenie Zwi6zku Polskiego. Oba koncerty zdobyly ogromny sukces. Tak sala Teatru Guaira jak i Zwi6zku Polskiego byla szczelnie wypelniona. Ale nie tylko to: w około naszej Rodaczki, jej fenomenalnego głosu, wyrasta w Kurtybye legenda: wieś6 o jej mistrzowskich wyst6pach przenika do szerokich mas społeczeństwa, staje si6 tematem dnia, a jej postać urosła do rozmiar6w boohaterki-kr6lowej z czararowanego swiata cudnej pieśni.

Program obydwu koncert6w starannie dobrany, a wi6c w Guaira w 1-6j cz6sci Chopin - Nocturno »Tristezza«; Rachmaninoff - Eu te amo; Marx - Conheca a Felicidade; Araujo Vianna - Maria; Marcello Tupynamba - Canção da guitarra; Moniuszko - Arja z opery Halka.

W 2-6j cz6sci arja: Verdi - z opery »La forza del destino«; Bizet - z opery »Carmens«; Czajkowski - Dama de copas; Puccini - z opery »Madame Butterfly«.

W 3-6j cz6sci, pieśni narodowe p. Werminska wykonała w strojach narodowych a mianowicie: krakowskim: Wyjeżdżajże (weselna) - Szopskiego; Skowronczek - Noskowskiego; w g6ralskim: Oj stary ja

stary - Wieniawskiego, Violeta - Niewiadomski; w śl6zkim: Pasterka, Czarne oczy - Nowowiejskiego; w stroju kujawskim: Mój wianeczek (weselna) - Szopskiego, Kujawiak - Nowowiejskiego, Dziewczyna - Friemana. Program koncertu w Zwi6zku Polskim, był obszarniejszym nieco.

Od pierwszej chwili występu, z pierwszą pieśnią Wanda Werminska pozyskala sympatie, wielkie uznanie dla swego cudownego, tak czystego, dźwięcznego, świeżego i barwnego, a tak giętkiego, opanowanego głosu.

Przytem p. Werminska posiada dar ujmowania sobie gości sw6 skromnością, prostot6, szczer6ci6; w kr6tkim czasie nawi6zuje kontakt duchowy ze sluchaczami, oczarowuje ich, doprowadz6 do entuzjastycznych oklask6w. Znane wszystkim pieśni potrafi w tak cudown6 artystyczn6 form6 przyoblec, że ze zdumieniem konstatuemy ukryte w nich nowe piękno. To też głos p. Wermińskiej na długo pozostanie w pamięci, tych co mieli szczęście j6 poslysz6c.

Cała Polonia Kurtybybska wdzięczna jest wielkiej Rodaczce za te chwile, kiedy pieśń polska wzniosla si6 na najwyzsze wyżyny artyzmu, zdobywaj6 sw6 doskonał6ci6 przyjaciół wśród obcych, a zarazem raduj6c serca nasze polskie. Red.

Przeżyliśmy wi6c jeden dzień wi6cej, w którym czuliśmy si6 wył6cznie tylko Polakami. Franciszek Kluch.

HERWA MATTE

Obcinanie herwa maty, według rozporządzenia rządu stanowego nie moze by6 rozpocz6t6 przed 1-go lipca, ani też przeci6gn6c si6 poza 15-go wrzesnia.

MATKI NAUCZYCIELKI

Interwentor Stanu podpisał dekret, który przyznaje nauczycielkom rządowym zamęzonym płatny urlop 60 dni, z chwila, gdy nauczycielka zostaje matk6 maj6cego si6 narodzi6 dziecka. Urlop ma by6 tak rozdzielony, że 30 dni ma poprzedz6 por6d, a na następn6 30 dni po porodzeniu niemowl6cia.

Z CAŁEJ BRAZYLJI

Rząd Stanowy utworzył na uniwersytecie S Paulo katedr6 j6zyka tupy-guarany.

Dzi6si6ciu lotników brazyljskich uda si6, na zaproszenie, do Francji azeby tam udoskonalic si6 w lotnictwie.

Interwentor Parany, p. Manoel Ribas, który w ostatnich dniach bawił w Rio, powrócił do Kurtybye.

W Kurtybye spłon6ł dom polożony przy ulicy Sete de Setembro.

Ostatnie wiadomości

Delegacja rolnictwa polskiego z prezesem Fundakowskim na czele wyruszyła do Berlina, azeby złoży6 wizyt6 bawi6cej niedawno w Polsce delegacji rolników niemieckich.

W katolickiej prasie niemieckiej ukazał si6 wiadomoś6, że podczas najbliższego konsystorza, Papież zamianuje trzeciego kardynała polskiego.

Minister Beck został odznaczony przez kr6la rumuńskiego, Karola II-go wielk6 wstępn6 orderem »Za wiern6 służbę« i fotografi6 kr6la z autografem.

dzi6mi6c6w, najwi6cej przybyło z Niemiec.

W Woli Kanionkowskiej, w pow. sieradzkiem zmarł z gł6du 62 letni z6brak Jan Przekora; w lachmanach z6braka znaleziono 475 złotych rubli, 62 dolar6w i 1.150 złotych.

W wojew6dztwie nowogrodzkim w miasteczku Trapy spłon6ł 90 dom6w.

Ks. Prymas Hlond bawi we Francji.

Do portu gdyńskiego zawi6n6ł okr6t szkolny »Dar Pomorza« po 7-miesi6cznej podr6ży po wodach Południowej Ameryki, oraz Zachodniej i Południowej Afryki.

W miesi6cu kwietniu bilans polskiego handlu zagranicznego wykazał zwyzk6 eksportu nad importem o 10.204.000 złotych.

OFIARY

na kości6ł św. Wincenciego a Paulo w Kurtybye

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes: N. N. na ambonę 1 000\$000, Antoni Amplewski z Siostrami na instalacj6 elektryki 640\$000, N. N. 200\$000, Skł6dka z Katanduw 165\$000, Konferencja św. Wincenciego 100\$000, N. N. 20\$000, Anna Stawowczyk 20\$000, N. N. 20\$000, Kat. Bora 10\$000, Kat. Baran 10\$000.

Towarzystwo Szkoły Polskiej urz6dza dnia 10 czerwca b. r. uroczyst6 obch6d 15-lecia istnienia swego, na który to obch6d zaprasza uprzejmie wszystkich znajomych i sympatyk6w wr6z z rodzinami. Uroczyst66 zaszczyli sw6 obecności6 Konsul Generalny i inni dostojni goście.

Program uroczyst6ci: uroczyste nabożeństwo o godzinie 10 rano w szkole w Kodeio, churasc, gry sportowe, przedstawienie teatralne, ob6r i bal. - Bufet obficie zaopatrzone. Zarz6d.

Komunikat

N. L. 44 | 3. Wydział Konsularny przy Państwie Rzeczypospolitej Polskiej w Rio de Janeiro (Praia de Botafogo, 246) prosi wszystkie osoby, którym znany był Jan-Maciej LANDOWSKI - zmarły rzekomo w Brazylji przed wojn6 swiatow6, lub też w pierwszych latach wojny, o wskazanie lufesjemu Urzędowi dokladnej daty i miejsca śmiertel wymlienionego, a również o podanie wszystkich zabezpieczeni6w, mog6cych ulatwi6 zabezpieczenie praw rodziny zmarłego Jana-Macieja Landowskiego, zamieszkałej w Polsce, do spadku, jaki rzekomo miał po nim pozost6c.

Rio de Janeiro, 26 maja 1934 r. Kierownik Wydziału Konsularnego Dr. Jan Wagner.

»Oświata«

Caixa postal 155 - Curitiba KAŻDY POLAK POWINIEN SOBIE NABYĆ

Słownik Portugalsko-Polski, opracowany przez Ks. J. G6rala, tom I. 700 stron, dobrze oprawny, cena 22\$000.

Słownik Polsko-Portugalski, opracowany przez Ks. J. G6rala, tom II. 800 stron, dobrze oprawny, cena 25\$000.

Gramatyka j6zyka portugalskiego z 6wiczeniami i słownikiem ortograficznym, dla szk6ł i samouk6w, opracował Ks. J. G6ral, 240 stron, w oprawie, cena 6\$000.

Klucz do 6wiczeñ i zadañ gramatyki j6zyka portugalskiego, opracował Ks. J6zef G6ral, cena 1\$500.

Rozm6wki polsko-portugalskie, z akcentem i wymow6, opracował Ks. J. G6ral, cena 3\$000. Sekretarjat Zw. »Oświata«.

LITOŚCIWY RZEŹNIK.

- Ale miękkie serce musiał mi6c rzeźnik, który zabił tę krowę? - Dlaczego? - pyta kelner. - Bo si6 najmniej dziesi6c lat namyślał zanim zadał jej śmiertelny cios!

Wyjaśnienie

Parę dni temu, po wygłoszeniu kilku sł6w o naszej pracy społecznej, na walnem Zebraniu Stowarzyszenia Student6w »Sarmacja«, sp6tkalem si6 z niektórymi osobami z zapytaniem jaki mam pogl6d na asymilacj6, którego z braku czasu, nie mogłem rozszerzyc i nagł6 przerwałem, a powiedziane słowa mog6 da6 duzo do myślenia.

Wobec zainteresowania jakie wywołał początkowe moje słowa w tej wielkiej sprawie pozwol6 sobie dokona6c: asymilujemy si6 i nie b6dzie z nas korzyści dla Polski i Brazylji o ile nie zachowamy kultury polskiej, j6zyka, historii i tradycji naszej, a tylko stał6c6 przekonani i utrzymujemy wszystkie, co polskie, zmusi6c do uszanowania nas.

Słowa wypowiedziane na zebraniu s6 zobrazowaniem chwili obecnej z której za wszelk6 cen6 wybrn6ć musimy.

Z drugiej strony wskazaniem jest by, powołani do wskadamlania m6dzych w tym kierunku, zadali sobie nieco trudu i przeprowadzali stał6 wykłady popularne maj6ce na celu przelanie wiadomości o Polsce nietylko w Kurtybye, ale przedewszystkim po koloniach gdzie sposobnoś6 uslyszelna kilka sł6w o nowoczesnej Polsce jest wi6cej utrudniona.

Należy to szczeg6lnie do ludzi znaj6cych Polsk6 nietylko z ksi6żek i obraz6w, ale na jej tonie wychowanych. Podzielam zdania że, z punktu widzenia praktycznego, praca ta jest trudn6, ale lepiej p6źniej niż nigdy.

Mam nadzieje, że kaźda kolonia w bliskiej przyszł6ci b6dzie styszala o rozkwicie Wielkiej Polski. Nadarzyła si6 sposobnoś6, szczęśliwym zbiegiem okoliczności, wywołana. A wi6c dalej do wielkiej pracy!

My m6dzy zaci6gajmy si6 szeregami na wykłady, a znowu dostaniemy odrobink6 Polski i pomal6 poznamy Ojczyzn6 naszych ojc6w za pośrednictwem żywego słowa

Piotr P. Fienik

FIRMA

Ao Mundo das Casemiras

otrzymała w tych dniach wprost z fabryki spianiale KASZMIRY, które sprzedaje bardzo tanio.

Uważajcie na numer składu 129 - Rua 15 de Novembro 129

(E 5)

Niemowł6ta

Nie zażkodzi przypomnie6, że: Mleko matki jest niezbędn6m dla dzieci w wieku do szesciu miesi6cy. Tyko w wypadkach wyjątkowych, według wskaz6wek lekarza specjalisty, można dawa6 sztuczne pożywienie albo mieszane. Gdy dziecko jest dobrze odżywiane, zachowuje si6 spokojnie; dobrze spi i mało płacze. Zle odżywianie powoduje, mi6dzy innymi komplikacjami, biegunki, które przerażaj6 matki. Lekarstwa obecnie zalecane na te biegunki s6; normalny sposob odżywiania si6 z Eudormio, które zwalcza wysi6li plny i nap6ł fermentacje broni6c wnetrzności od irytacji.

Dr. Sylvino P.de Avarajo VORONOFF wynalazca brazyljskiego lekarstwa

Fluxo Sedatina

Kobieta jest oc6lona. Słynny ten lekarz brazyljski jak również uczony rosyjski wynalazł lekarstwo FLUXO SEDATINA. Pewna pani cierpi6ła na choroby kobiece a po zacięciu lekarstwa Fluxo Sedatina doznała w przeciagu dwóch godzin ulgi: organizm jej został uregulowany wszelkie bóle znikly na zawsze. Fluxo Sedatina poleca si6 lekarzom i akuszerkom, Fluxo Sedatina uzywa si6 po wszelkich szpitalach i po Domach Zdrowia w São Paulo i w Rio. Fluxo Sedatina można naby6 w aptekach. Na ż6danie daje si6 porady przysylaj6c znaczki na list. RIO - Rua Itandega 105.

LISTY Z ARGENTYNY

III.

TRZECI MAJ W APOSTOLES

W połowie misji tutejszej przypadała także nasza narodowa uroczystość Konstytucji Trzeciego Maja. Dzień był ponury, dżdżysty, błoto okropne. Garsika też tylko rodaków z miast stawiała się do kościoła na nabożeństwo, na którym, na życzenie Ks. Proboszcza wygłosił kazanie patriotyczne. Z Kolonii nie było nikogo, może nie tyle z powodu słońca, co z winy komitetu i organizatorów, bo w prasie poprzednio ogłoszono, że w razie deszczu uroczystość odbędzie się w najbliższą niedzielę, a potem mimo wszystko w ostatniej chwili zmieniono program i obchodzone ją w sam dzień Trzeciego Maja. Po uroczystości kościelnej zebrało się jakie 15-20 osób pod pomnikiem Chrystusa Króla przed kościołem i tutaj nauczyciel polski wygłosił przemówienie, zachęcając do zgody i współpracy dla dobra narodu i Ojczyzny. Krótki ten program zakończono hymnem narodowym. Pomnik Chrystusa Króla postawiono na pamiątkę odzyskania wolności przez Polskę i oddał wszelkie uroczystości i obchody narodowe przed Nim się odbywają. Podobno wieczorem było jeszcze przedstawienie w sali Towarzystwa, czy tego samego dnia czy później, nie otrzymałem zaproszenia, więc w nim udziału nie wziąłem. Widocznie osoba kapłana polskiego na podobnych imprezach dla niektórych dyplomowanych patriotów nie jest pożądana. Tak samo z nauczycielem polskim, choć udziela nauki w ochronce parafjalnej, tuż obok kościoła, jeszcze dotąd się osoba bliście nie zetknąłem.

IV.

RUSINI W MISIONES.

Jak poprzednio wspominałem emigracja polska do Misiones

pochodzi z Małopolski Wschodniej. Zrozumiałą rzeczą, że wielu jest tu także Rusinów, więcej nawet niż Polaków, podobnie jak w Prudentopolis w Paranie. Podobno jest ich na terytorium Misiones około 16 tysięcy i całą tą masę obsługuje jeden kapłan ruski, który ma siedzibę w Apostoles. Współżycie obydwóch narodowości jest znośne, może nawet dobre, a duszpastierz obrządku greckiego serdecznie stosuje i utrzymuje z łacińskim duchowieństwem. Rodziny miesza się między sobą, podobnie jak tam w Polsce na kresach wschodnich. Powszechnie się twierdzi, że obrządek greckokatolicki nie ma tutaj przyszłości, bo młodzież zwłaszcza w miasteczkach, po-

woli skłaniać się będzie do panującego wśród tutejszych wyznania rzymskokatolickiego. To proces zupełnie naturalny. Za głęboka przepaść i za wielkie różnice pomiędzy narodowością ruską, a resztą mieszkańców Argentyny. Jest w pobliżu Apostoles także cerkiew schizmatycka, gdzie dla niewiadomych mi przyczyn część prawowiernych Rusinów przeszła na schizmę i popa prawosławnego sprowadzili. — Zaczynają kapłan ruski, młody i energiczny gorliwie opiekuje się parochią swoją, rozrzuconą po dalekich stepach i lasach Misiones. Na jego prośby przybywa w lipcu dwóch ojców Brazylijanów z Prudentopolis, by misje odprawili dla ludności ruskiej.

Ks. Jan Wiśliński C. M.

Co słychać w Walerjanowie?

Powstają Kola Młodzieży Polskiej. Wszystko własnymi siłami. Wzorowi przewodnicy. Zgoda i współpraca wszystkich podnosi oświatę.

Sporo miesięcy upłynęło od ostatnich wieści w kurylubijskiej prasie polskiej z naszej wioszeczki, zapadłej kiedyś wśród puszczy przepastnej krainy, i niejeden z Czytelników »Ludu« myśli sobie zapewne, że nas już tutaj nie ma, albo, głoszą dziś, jak świat długi i szeroki kryzys, tak nam się dał we znaki, że już nie poczciwego robić nie umiemy.

Tak, że jednak nie jest, chociaż kryzys, co prawda, dokucza nam nie na żarty.

Ale mimo biedy coś niecoś się robi. Zwłaszcza młodzież nasza zabrała się w ostatnich czasach całą siłą parę do pracy.

Powołano więc do życia niezwykłe od dłuższego czasu Kolo Młodzieży i utworzono przy nim Sekcję Śpiewaczą i Sekcję Teatralną. Kierownictwo pierwszej objął p. Jan Grzybowski, miejscowy nauczyciel, drugiej — p. Fr. Pogorzelski. Owocem pracy obu Sekcji są już dziś bardzo zna-

Młodzież tutejsza ma zamiar zorganizować w przyszłości Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej — na wzór S. M. P. w Kraju ojczystym, jak to projektował ostatni Walny Zjazd Związku Towarzystwa »Oświata«.

W projekcie jest także powiększenie biblioteki Kola, otwarcie czytelnik i kursów wieczorowych dla młodzieży.

Pracuje więc nasza młodzież jak umie i może. Pracują i starzy weterani, którzy już od lat kilkudziesięciu na gościnnej ziemi Świętego Krzyża zdobywali w pocie czoła chleb dla siebie i swych rodzin. Pracują też i ich synowie — dziś młodzi gospodarze, których dzieci szczerze wypełniają piękny budynek szkolny, wzniesiony wspólnymi siłami pierwszych i drugich. A szkoła nasza może być wzorem dla innych kolonii, gdyż pomimo, że nie pamiętają o niej żaden panowie instruktorowie, czy objazdowcy, jest od szeregu lat stale czyn-

na i stale wypełniona po brzegi dziećmi.

Ale bo też u nas zawsze panowała i panuje wzorowa zgoda, a bodźcem do wszelkich zaszczepień była i jest miłość zamorskiej naszej ojczyzny — Polski, i nowej, która nas lub przodków naszych przygarnęła, — Brazylii. Nie zapominamy też o wielkich i chwalebnych czynach w dziejach jednej i drugiej i rocznic tych chwil zawsze uroczysto obchodzimy.

Dzień 8-ny maja, to w Walerjanowie wielkie i uroczyste święto. To dzień Patrona naszego kościoła i dzień, w którym rok rocznie obchodzimy pamiątkę Konstytucji Trzeciego Maja, rocznicę odkrycia Brazylii i święto Królowej Korony Polskiej.

Jak zwykle, tak i w tym roku, wszystkie te uroczystości zostały połączone w jedną, urządzoną tylko nieco bardziej wspólnie, dzięki harmonijnej współpracy wszystkich miejscowych organizacyj: Tow. Kościuski, Komitetu Kościelnego św. Stanisława, Sekcji Śpiewaczej, Sekcji Teatralnej i Szkoły.

Pogoda pięknie dopisała, to też już wczesnym rankiem liczne rzesze Walerjanowlaków i gości z sąsiednich kolonii zebrały się przed lokalem Tow. Kościuski, skąd wszyscy udali się w pochodzie, przy dźwiękach muzyki, do kościoła na uroczyste nabożeństwo, celebrowane przez Przew. Ks. Proboszcza Baenzgera, który również wygłosił kazanie okolicznościowe. Podczas nabożeństwa śpiewał chór Sekcji Śpiewaczej. Po nabożeństwie znów wszyscy zebrani z działwą szkolną na czele udali się do domu Towarzystwa, gdzie orkiestra odegrała hymn polski i brazylijski, zaś p. J. Grzybowski wygłosił referat o znaczeniu Konstytucji Majowej, następnie występowały dzieci szkolne z deklaracjami, śpiewem i t. d.

Na zakończenie uroczystości odbyło się tradycyjne szarasko, liczącej i loteria fanlowa.

Wieczorem tego samego dnia znów kto mógł pospieszył do domu Tow. Kościuski, gdzie Sekcja Teatralna Kola Młodzieży, wystawiła obrazek sceniczny w dwóch odsłonach p. l. »Swiaty Cioci Jadzia«.

Uroczystość naszą zaszczyciła swą obecnością również Wiel. Siostry Rodziny Marji z Rio do Peixe. Korespondent.

Niebywałe zjawisko atmosferyczne

MILJONY TON KURZU I ZIEMI W CHMURACH

Nad Nowym Jorkiem i okolicą ukazały się obłazki chmury, zawierające miliony ton kurzu, przyniesionego przez wiatr ze środkowo-zachodnich stanów. Chmury te są tak grube i gęste, że chwilami powodują wśród dnia zupełną ciemność w mieście. Kurz, który począł już opadać, wdziera się do mieszkań przez najmniejsze szczeliny. Oddychanie jest ogromnie utrudnione i mieszkańcy zmuszeni są do częstego płukania gardła.

W stanach środkowo-zachodnich po opadnięciu kurzu nastąpiła ogromna susza, wskutek której było ginie masowo.

Na Chicago opadły miliony kilogramów czarnozemu, jaki wiatr przyniósł ze stanów Minnesota, Dakota i Illinois w postaci chmur kurzu.

MAGNAT ŚLĄSKI SIEDZI W KRYMINALE.

Książę Pszczyński, Henryk XVII (hrabia von Hochberg) został skazany wyrokiem sądu grodzkiego w Mikołowie na 3-tygodniowe bezwzględne więzienie za zatrudnienie oberkrajowców, bez zezwolenia władz wojewódzkich. Wyrok stał się prawomocny.

Władze sądowe przesłały księciu Pszczyńskiemu wezwanie do odbycia kary.

Dnia 2-go maja przed południem ks. Pszczyński po powrocie z podróży zagranicę, zgłosił się do sądu grodzkiego w Mikołowie, oświadczając, iż karę odbędzie. Bezpośrednio potem ks. Pszczyński rozpoczął odsiadывать kary.

— Nie choć! Nie wydobądźcieś ode mnie ani fenygat! Wynos się nareszcie. Norberg westchnął, wzruszył ramionami, z ust jego zniknął uprzejmy uśmiech, ale nie ruszył się z miejsca. — A więc, ku wielkiemu memu żalowi, będę musiał wrócić się do księcia — powiedział groźnie i zimno. — A ja cię zapewniam, że nie dopuszczę swego. Strzeż się. Odwaga twoja może ci dopomóc do... złamała karku. — Rozumiem, moja kochana! — uśmiechnął się złośliwie. — Powinnaś wiedzieć, że przegotowany jestem na wszystko. Działajmy w zgodzie, to najlepiej dla nas obojga. Kamilla odchodziła od zmysłów z wielokrotności. Widziała, że jest bezsilną wobec godnego swego małżonka, że nie zastraszy go pogroźkami i będzie musiała się zgodzić na jego żądanie. Na te myśli krew jej się w żyłach burzyła. Nie chciała przyznać się pokornie do słabości i gorączkowo szukała w myśli wyjścia z tej sytuacji. — Jeżeli masz zamiar zgodnie załatwić sprawę, to przedewszystkiem zastosuj się do mego życzenia i wyjdź! — powiedział ponuro. — Książę wrócił natychmiast i nie powinien cię zastać tutaj. — O, nie wrócił tak przedko do klubu! — odparł Norberg, pewny już zwycięstwa. — Dowiedziałem się, że prześledziłeś tam do północy. — Ah, zbierałeś już wiadomości o naszym życiu od personelu hotelowego? — Naturalnie, zabezpieczyłem się. — odparł niedbale. — Możemy jeszcze porozmawiać parę godzin zupełnie swobodnie. Przedewszystkiem omówmy kwestię pieniężną. Potem opowiem ci romantyczne nowiny. A więc za tydzień dostaniesz znaczną sumę. — Zobaczą, nie mogą nie obiecywać. — No, jeżeli masz ochotę pomóc mi, to już się to zrobi! — uśmiechnął się z zadowoleniem. — Jesteś majstrzem w pokonywaniu trudności. Rządzą teraz księżem tak, jak dawniej hrabią Reichenbach. Stary duśń zrobił wszystko, co zobowiązał, był się mądrze do niego zbawiał. Zdaje mi się, że nie jest skąpy! — dodał, rozuszczając okiem na wspaniałe umeblowanie salonu. Zobaczył przytłumionym, leżącym na małym stolozku, pozostawiony tam przez Kamillę.

Norberg wzruszył instynktem łotra, że musi to być coś ważnego. Nim Kamilla zdolała mu przeszkodzić, wyciągnął rękę i schwył papier. — Pozwól zobaczyć tylko! — prosił odsuwając ją prawą ręką, a lewą przytrzymując mocno dokument. — Pomijając analizę festiwalu nie powinno być tajemnic, mówiliśmy o to już. A to wygląda, jak testament. Moja ostatnia wola, książę Christo Dimitrestul! — czytał pobieżnie. — Ah, to dla ciebie! — zawołał, domyślając się nareszcie o co chodzi, nie bez dużego wzruszenia. — Dawaj papier! — zawołała ze złością, chcąc mu go odebrać. — Chcesz mnie okraść? — Niech Bóg bron! Widzę, że to kopia tylko, nie mi więc potem. Ale bądźże rozsądna! Mogę go przeciwko przeoczyć. Kamilla musiała ustąpić ze łzami nieświadomości w oczach. — Ty łajdak! Nie dostaniesz z tych bogactw. — O, przepraszam! — odparł z całym spokojem. — Nie zapominaj, że jestem twoim mężem. Co twoje, to i moje. A ten testament otwiera nam świetne widoki. Co, wszystkie te bogactwa mają do nas należeć! Al, toż można oszaleć z radości! Droga Kamillo, myślałam zupełnie poważnie, aby rozwiść się z tobą, a teraz żałuję szczerze tego zamiaru. Byłbym ostatnim głupcem, gdybym się ochcił rozwiść z kobietą tak bogatą. — Możesz oszczędzić sobie tego szaradawstwa! Wiesz dobrze, które z nas przegodziło rozwód. Zawczesa radość twoja: nie myślę wolać dzielić się z tobą. — Będziesz musiała, kochanku. Tymczasem nie posiadasz jeszcze majątku księża, wszystko to jeszcze jest na papierze i kto wie, czy dziedziczyć będziesz po starym durniu. — Naturalnie będę. Prawdopodobnie on w pierw umrze, niż ja. Norberg porozumiewająco mrugnął oczkami i zapytał z chytrym uśmiechem: — To znaczy, że ty mu przepowiesz dzień śmierci? Kamilla drgnęła, widząc, że ją odgadł. — Bądź ostrożny z gadaniem! Nie myślałam o tem. — A ja ręczę, że tak! — powiedział zjadliwie. — Znam cię aż nadto i wiem, że nie taka ty clerliwa owieczka, żeby czekała na te bogactwa.

miejsce, gdzie przebywała Kamilla z księciem. Oboje podróżni opuścili statek i stanęli w skromnym hotelu. Chcieli tu wypocząć z odejścia pociągu, mającego ich zawieść do ojczyzny. Dzieweczka pozostała sama, podczas gdy Szmida zatwalał interesy w mieście i wysłał depeszę — powtórna do Dorna i z poleceniem Lizy do jej ojca. Niezadługo agent powrócił i oboje udali się na dworzec. Gdy byli już w pobliżu, minął ich elegancki powóz a Szmida przypadkowo spojrzął na siedzącą w głębi osoby. Wyrwał mu się przy tem okrzyk zdumienia i ze wzburzeniem obejrzał się za oddalającym się szybko powozem. — Co panu? — spytała Liza trwożnie. Zobaczył pan znajomego! — Tak — i niech zgadnie kogo? — Chyba nie baronową Sydonię? — Nie, lecz godną jej w zupełności: hrabinię Kamillę Reichenbach. — Pewno się pan omylił, skądżeby się tu hrabina wzięła? — I dla mnie to zagadka! — odparł Szmida, głową kręcąc. Ale nie omyliłem się! O nie, poznałem ją. A ten pan, co obok niej w powozie siedzi — to nie hrabia. Hm! Musiało się coś stać u nich w domu, może uciekła od męża z kochankiem? Szmida nie miał pojęcia, co saszło w kraju od jego wyjazdu. Gdyby więc dzieł, jak pięknie Dorn szukał śladów Kamilli, nie byłby tak spokojnie czekał z Liza na dworzec.

Jedna gorzka myśl tylko radość jej zatrawała. Jeszcze nie była w posiadaniu tych bogactw, jeszcze była zależną niewolnicą człowieka, którego jedyna chwila złego humoru mogła jej wszystko odebrać. Na myśl tę dostawała drżenia niepokoju. Może przyśle dzień kiedy książę się nią znużdzi, albo obudzi się z szalu miłosnego i w chwili rozrwy zechce znieszczyć testament? Wtedy zostanie znowu nie posiadającą awanturką. Kamilla czuła, że stoi na wulkanie. Książę mógł każdej chwili dowiedzieć się o jej przeszedłości, o jej zbrodniach i o fatalnej rzeczywistości, że jest żoną łotra, przestępcy więzionego Norberga. Groziło jej jeszcze inne niebezpieczeństwo. Obawa poślugu straszego detektywa nie opuszczała jej ani na chwilę. Należała na wyjazd, ale książę oddał go z dnia na dzień. Ah, jak wszystko się zmieni, kiedy wolną już będzie i niezależną. Gorączkowo ochciwość opanowała ją na myśl posiadania tych bogactw bieżących, a krew w niej kipiała, kiedy pomyślała, że wszystko naraz zniknąć może, jak sen, jak fata morgana. Nie więc dziwnego, wstrętny zamiar, który w duszy jej kilkomał, zmienił się w nieodwołalne postanowienie, i oddzieli bliższym jej się stał: on umrze, a wejdę w posiadanie bogactw! Książę, podobnie jak dawniej hrabia Herbert, nie przeoczał nawet, jaką żmiję przytulił na swoim sercu. Nie odczł zguby, która nad głową jego wisiała. Pływał w morzu rozkoszy, bo Kamilla była obecnie najdoszła na świecie, a nado był zafascynowany, aby odczuć całą uśmiechniętość, którą mu oddawała w zamian za miłość. W tym dniu, kiedy Szmida ich zobaczył, leżeli właśnie na spacer. Nie zauważyli oni ani Szmida, ani Lizy, tem bardziej że książę nie znał ich wcale. Jeżeli w wyższym powozie, otuleni w ciepłej futra. Książę dumny, uśmiechnięty, zadowolony z towarzysztwa pięknej kobiety,

ROZDZIAŁ CLXIII.

Zbyt przywiązany małżonek.

Tryumf Kamilli zdawał się zupełny, gwiazda, jej szczęście błyszczała jaśniejsze, niż kiedykolwiek. Zakochany, zafascynowany książę święcie dotrzymał słowa. W dwa dni po fatalnej pogroźce, zręczonoj w stronę księża, dostała do rąk kopię testamentu. Oby obrzytm majątek, ogromne bogactwo dobra w ojczyźnie księża, wszystko należało do niej po jego śmierci. Pewne sumy miały być koniecznie wypłacone księżnej wdowie, ale to nie zmniejszy kapitału.

Sklep Artykułów Spożywczych Rocha Piekarza i Tomasza Kubisa

Kupujemy i sprzedajemy wszelkie produkty krajowe. — Posiadamy świeże towary spożywcze oraz napoje krajowe i zagraniczne.
SPRZEDAJEMY NAJLEPSZE
Nawozy Sztuczne i Makę Kostną
PRACA COBONEL ENEAS 30, RÓG SÃO FRANCISCO — CURITYBA

RODOLPHO STROBEL

IMPORTOWIEC
PRACA COBONEL ENEAS Nr. 119 - Paraná.
Curityba - Telefon 197.
Wielki Skład: Wapna, Cegiel, Posadzek, Dachówek Francuskich płaskich i okrągłych, Piasku, Cementu, Bar kamiennych różnej wielkości. Sprządzam wprost z najlepszych i najtańszych Fabryk zagranicznych. Staby żelazne do betonu do budowl nowoczesnej. Cement, oleje, farby, pokosty, oraz wszelkie przyrządy do ustępów, kafele, rury galwanizowane, dachówki ogniotrwałe.

leczy reumatyzm, bóle piersiowe, bóle zębów uszu, neuralgię, kolki, świeże rany i t. p.
Lekarstwo zażywa się przez nacieranie
Jest do nabycia we wszystkich aptekach.

„A VENCEDORA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych.
Cukierki malinowe, kokosowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, m. czarne i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie.
FRANCISZEK LACHOWSKI.
Curityba - Rua Cabral N 451 - Curityba

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA - KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO
Rua São Francisco N. 25 - Curityba
Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach zastosowanie sztucznego pneumatora X przy osobach cierpiących na płuca. — Nowoczesny aparat Roetgenowa. — Diatermia. — Sztuczna ultra fioletowa, promieniowanie, Zyskopja i t. d. — Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5.

Szanowni Koloniści! okazja nadarzy się tylko raz.
Loty Kolonialne są odległe tylko o 5 kilometrów od Praça Tiradentes.
Ceny są bardzo niskie. — Ziemia bardzo urodzajna, która nadaje się znakomicie pod wszelką uprawę. Z wielką przyjemnością zawieziemy interesantów autem, bez zobowiązania się do zakupu.
Korzystajcie z tak wielkiej okazji, która zdarza się tylko raz w życiu.
Przepisy lotów załatwia się natychmiast. Już mamy bardzo mało lotów na sprzedaż.
LAS, KAMPY I MOCZARY.
Po bliższe informacje prosimy zwracać się do:

Companhia Territorial Bouqueirão Ltd.

Rua Marechal Deodoro Nr. 26 - Curityba - Paraná.
Inb do AUGUSTO HAUER, Rua Comendador Araujo 861 - Curityba.
Lab do FRANCISCO HAUER e FILHOS - Rua José Bonifacio, 66 - Curityba.

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich i paryskich szpitalach. — Klinika ogólna.
Leczy specjalnie choroby skórne, weneryczne, pęcherza i włosów.
Klinika dla dzieci. — Leczy zylaki oraz rany na nogach bez operacji.
Konsultorium: Nad Pharmacia Brasilia Praça Tiradentes 390. Przyjmuje od 12 do 1-szej i od godz. 4-jej do 6-jej.
Rez. Rua Comendador Araujo 970 - Telefon 424.

Pierwszorzędny Skład Polski Artykułów Spożywczych Władysława Józefa Brzezińskiego

przy RUA IGNACIO LUSTOZA 41, róg RUA DUQUE DE CAXIAS
Każdy chce kupić dobrze i tanio a zwłaszcza w czasie kryzysu. Otóż w moim składzie można kupić tanio i dobre artykuły spożywcze jak: **cukier maki, ryż, ziemniaki**, otręby i dużo innych artykułów w ten zakres wchodzących. — Najrozmaitsze napoje krajowe i zagraniczne. — Narzędzia kuchenne stołowe; narzędzia do uprawy ogrodów.
Posiadam artykuły tylko w najlepszym gatunku i sprzedajam je bez pośredników za gotówkę i dlatego mogę sprzedawać je bardzo tanio. Proszę odwiedzić mój skład.
Władysław Józef Brzeziński.

DOBRA POSADA

Ważne! Znajdą jako agenci-korektorzy bardzo wygodne zajęcie i za dobrem wynagrodzeniem młodzieńcy i paury w
EMPRESA CONSTRUCTORA UNIVERSAL LTDA
Pisał się zgóry, lub daje się komisowe.
Zgłaszać się osobliście przy ulicy 15 de Novembro 384 piętro, od 8-jej do 11-jej i od 14-jej do 17-jej godziny.

Casa de Saude Sanatorio Chirurgico Suisse

RUA 15 DE NOVEMBRO 1690 - Telefon 433
Dr. G. Leuenberger
Długie lata pracował w szpitalach europejskich. Lekarz, Specjalista w Chirurgii. — Leczy choroby kobiece, drogi moczowe. Przyjmuje od 10-12 i od 2-5z wyjątkiem niedzieli i soboty po południu. Leczy sztucznymi promieniami ultra fioletowymi. Solux, Diatermia Chirurgicalna w ogóle. — Ceny niskie.

ŚLUBNE ZŁOTE PIERŚCIONKI BARDZO TANIE

Wyrabia i naprawia biżuterię z łoża, srebrną i t. d. oraz zegarki z gwarancją. Złoci, srebrzy w ogniu.
Kazimierz Wojnarowski
Rua Barão Rio do Branco N. 338 - Kurytyba, obok Hotelu Jonscher.

POLECAMY

ZNAWCOM I OSOBOM DOBREGO SMAKU: — PIWO JASNE I CIEMNIE WIĘKSZYCH BUTELKACH I W MNIEJSZYCH BUTELKACH I W MAŁYCH BEZUŁKACH.
Pięć gatunków napojów **Agna Tonic, Guarana, Gazosa i Woda stołowa - CRUZEIRO** są nie do zastąpienia. Browar CRUZEIRO założony w roku 1870. — Telefon 495 i 751 - CURITYBA.

na którą zwracali się wszystkie oczy, a Kamilla chmurna, zajęta zbrodniczymi myślami.

Kiedy wrócili wieczorem do hotelu i zjadli kolację, księżę Dimitrescu wyszedł.

Od dwóch dni chodził wieczorem do klubu, do którego wprowadził go, jak z pod ziemi wyrosły, usłużny ziomek.

Kamilla byłaby poszła z nim z ochotą, ale on się temu opierał; miał jeszcze tyle taktu i znajomości życia, że nie chciał wprowadzać jej w zamknięte kolo klubowego towarzystwa.

Dziś wieczorem chętnie została w domu, aby rozważyć w samotności plany i zamiary na przyszłość.

Pozostała sama we wspaniałym środkowym pokoju, który służył za salon i za jadalnię.

Książę zabrał ze sobą brodatego służącego którego nienawidziła, była więc spokojna, że nikt jej nie przeszkodzi, ani podpatrzy.

Wyciągnęła się wygodnie na otomiane, wyjęła z kieszeni listek papieru, rozłożyła go i czytać zaczęła w jasnym świetle żyrandola.

Był to testament księcia, kopia, którą dostała od niego.

Przeżyła go po raz dwudziesty i upajała się cyframi i wylicznymi posiadłościami; z twarzą krwią nabiegłą, z błyszczącymi ochłociwymi oczami wyrażała półgłosem rozkoszne słowa testamentu.

Raptem rzuciła go na obok stojący stolik i wsparła głowę na ręce.

— Gdyby to wszystko dziś już moim było! — syknęła przez zęby. — Gdyby tego dnia już nie było! Muszę z nim skończyć, jutro, albo w tych dniach! W tej chwili zapakano do drzwi.

Kamilla zerwała się przestraszona. Wszedł służący hotelowy i podał jej bilet na srebrnej tacy.

— Ten pan pragnie mówić z jaśnie pania!

Kamilla obejrzała bilet. Ozdobiony był złotą koroną, pod którą widniało nazwisko: „Baron Hugo Gilden“.

Potrząsnęła głową zdziwiona. — Baron Gilden? Nie znam takiego. Proszę go odprawić i powiedzieć, że męża nie ma w domu.

— W tej chwili, jaśnie pani.
— O nie! — odezwał się głos od

drzwi i zaanonsowany w nich stanął. — Mam nadzieję, że łaskawa pani mnie pozna.

Wszedł szybko, skłonił się z elegancją przed Kamillą i odprawił służącego.

— Panie baronie! — zaczęła Kamilla oburzona, podnosząc się purpurowa z gniewu i dumnie głowę odrzucając. Proszę wyjść. Męża mego nie ma w domu!

— O, szanowna Kamillo, mąż twój stoi przed tobą!

— Na! Norberg!...
Jeszcze nie wierzyła oczom, że to on naprawdę.

Poznała Norberga w tym bez zarzutu ubranym panu, tylko po bezczelnym, drwiącym uśmiechu.

Krzyknęła aż, taka wściekłość ją dusiła.

Rzuciła się na niego i jednym zamachem fałszywy zarost mu oberwała.

— Nikczemny lotrze! — krzyzała rozwścieczona. — To ty! Przeczy, włoścogę, kajdaniarzu, ty...

Słowa zastygły w jej gardle.
Stała przed nim z roziskrzonymi wzrokiem, z zacienionymi pięściami.

— Ależ, ależ, Kamillo! — wołał cofając się, oszołomiony tem nieoczekiwanym powitaniem.

— Czego chcesz? — dyszala. — Skąd przychodzisz? Naturalnie z więzienia! — rozosiła się ostro i sztyderczo. — Wstępujesz, jako baron! O, ty, ilości godny lotrze! Baron Gilden, ha, ha, ha!

— Taki sam baron, jak ty hrabina Palem! — odparł Norberg spokojnie.

Ochłonął już z pierwszego przestachu i nie miał widocznie zamiaru spełnić żądania Kamilli, bo przystawił sobie fotel do stoła i rozsiadł się w nim wygodnie.

— Tak, przychodzę z więzienia, którego oboje już próbowaliśmy! — mówił drwiąco.

Nachylił się, podniósł z dywana fałszywą brodę i umocował ją na twarzy.

— Cieszyłaś się naturalnie z mojego nieszczęścia, ja znowu cięsz się, że wróciłem do porządnego towarzystwa, a przedewszystkiem, że ciebie znalazłem!

— Jesteś nosobieniem bezczelności! Jak śmiesz pokazywać mi się na oczy po liceu, napisanym przez ciebie do hrabiego?

— Ah, kochana Kamillo! Zie obeszłaś się ze mną w Monako. Ten list to była moja zemsta.

— Nie zapomnę ci tego nigdy!
— Mam nadzieję, że skorzystasz z nauki i nie będziesz traktował mnie już nigdy en canaille.

— Będę cię traktował, jak na to zasługujesz! Przekonasz się o tem. Jeżeli nie wyniesiesz się natychmiast, jeżeli raz jeszcze się pokażesz, każę cię aresztować i odesłać do więzienia, najodpowiedniejszego miejsca dla ciebie.

Groźba ta nie zrobiła najmniejszego wrażenia na Norberga.

Uśmiechnął się i odpowiedział:
— Tego nie zrobisz, moja kochana. Ty powinnaś się nie mniejs, niż ja, obawiać więzienia, bo gorzej nawet. Dowiedziałem się, co się tam w ostatnich czasach działo na zamku Reichenbach. Co prawda uchroniłaś się jeszcze od pułapki przez zręczność i fortel, ale pewna nie jesteś. Hm, co pomyślałabyś o tem, gdybym poszedł teraz do urzędu telegraficznego i wysłał do detektywa Dorna depeszę tej treści mniej więcej: „Kamilla Norberg, albo nie, Kamilla Wilmore jest tu! Przyjeżdża natychmiast! Hm, jakby ci się to podobało?”

Kamilla patrzyła na niego z wyrazem nieopisanego wściekłości.

— Albo, gdybym tu został aż do przyjazdu hrabiego Palem, twego nby męża — nawiasem mówiąc trzeciego — to jest właściwie księcia Dimitrescu i przedstawił mu się grzeecznie? Naturalnie jako Hugo Norberg, przychodzący wprost z więzienia i mający zaszczyt być twym prawnym mężem! Jak ci się ta myśl podoba?

— Badałeś przepaść! Chcesz żebym oszalała?

— Chciałem ci tylko pokazać, że głupio ty robisz strasząc mnie i groząc mi.

— O, że ten niedźnik teraz mnie jeszcze śmieje! — mówiła glosem zdławionym wściekłością. — Że musiał teraz znowu... ha! Ty lotrze! Strzeż się! Będę umiała pozbyć się ciebie, choćbym to życiem przepłaciła!

— Niepotrzebnie wzruszasz się tak, Kamillo! Możemy przecież porozumieć się spokojnie. Nie bardzo to uprzęmie z twej strony, że chciałaś pozbyć się mnie nazawsze. Nie myślisz o tem, że jestem twoim mężem, i że okoliczność ta zmusza mnie do okazywania ci, zupełnie szlachetnie, mego przywiązania. Teraz nie będzie ci tak łatwo znaleźć wiernego wykonawcę twoich pragnień jak dawniej;

Dobry Fuchs został przez ciebie niegodziwie potraktowany, a ja ci radzę — strzeż się jego zemsty! Widziałem go i wiem, jak cię nienawidzi!

Kamilla rozsiadała się pogardliwie.

— Ten niedźnik nie zasłużył na nie lepszego. Od jego zemsty bezpieczna tu jestem, jeżeli ty mu nie zdradisz...

— O, nie obawiaj się! — przerwał jej Norberg. Nie mam powodu do wyświadczenia przysług przyjacielskich dawnemu twemu kochankowi. Bardzo jednak jest możliwe, że znajdziesz cię bez mego pośrednictwa.

— Jeżeli mnie znajdziesz, poszedę się go.

— Aha. Mam jeszcze parę nowin do zakomunikowania. Przedewszystkiem ochciałbym pomówić o właściwym celu mej wizyty.

— Czego chcesz odemnie, pieniądze?

— Naturalnie! — odparł lakonicznie i takim tonem, jakby żądanie jego słusznym zupełnie było.

— Mogłabym była odrzuć się domyśleć — zaśmiała się gorzko. Nie nie dostaniesz. Nie posiadam ani fenjga.

— Książę ma za to.

— Dobrze. Masz nadzieję, że stara rachowałaś się. Nie będę krasał dla ciebie ani oszukiwał.

— Przykroby mi było wyrządzić ci nieprzyjemność, moja kochana. Jeśli nie dostanę od ciebie pieniędzy, zwrócę się do księcia.

— Książę każe cię z domu wyrzucić.

— O nie, nie odmówi mi pomocy.

— Ha! Więc chcesz mnie zdradzić?

— W twojej mocy jest zgodzić się zemną.

— Nie pozwolę ci stawiać żadnych warunków! — odparła hardo. — Ostatnie moje słowo: wynoś się natychmiast! Wyproś się i nie pokazuj mi się na oczy, bo przekonasz się, że w mojej mocy leży pozbyć się ciebie.

— Ah, droga Kamillo — uśmiechnął się niedbale, nie ruszając się z miejsca. — To są pogroźki! Powinnaś wiedzieć i mnie tym sposobem. Zostawiam ci czas więcej za tydzień, wręczę ci mi parę tuzinów tysiączków. Do tego czasu wytrzymaj się napewno.

— Nie!
— Nie możesz?

NAWOZY SZTUCZNE

WIELKI SKŁAD DOBRZE WYPROBOWANYCH NAWOZÓW:

Mączka z kości marki „PARANA“
Mączka z Surowej Kości,
 Specjalne mieszanki do wszelkiej
UPRAWY.

Import Nawozów Sztucznych wprosi
 z Zagranicy:
SUPERFOSFAT 18 PROC.,
SALETRA CHILIJSKA, KALI, KAINIT,
SÓL SIARKOWA, AMONJOWA,
WĘGIEL POTAŻOWY I INNE.

Albano Boutin & Cia.

CURITYBA — Avenida Capanema N. 155 — PARANA.

Przedłużenie ulicy Sete de Setembro — Telefon 226 — Caixa Postal 332.

GARBARNIA, FABRYKA NAWOZÓW SZTUCZNYCH, KLEJU I PASÓW.

Cia. de Terras Norte do Paraná

LOTY na **REZERWIE POLSKIEJ** za gotówkę lub czteroletnie spłaty po 400\$00⁰⁰ za akier. Ziemia pierwszorzędną „Terra Boa Apurada“, Wydaje z uprawy bez jakichkolwiek nawozów: 6000 kg. kukurydzy, fasoli po 3000 kg. dwa razy do roku, kawy aż do 400 arów z 1000 krzaków. Niema „Sauvas“. Wysokość średnia 600 m. Każden lot ma drogę aut. i wodę. Klimat bardzo zdrowy. **Kolej żelazna** w budowie, aż do końca roku przejdzie przez Londrinę odległą 16 km. od **Rezerwy Polskiej**. Kupujący ziemie mają pierwszeństwo do **roboty** na kolei. — Półki czas korzystające z niskiej ceny Wokół Rezerwy Polskiej już jest znacznie drożej.

Tylko przez Agenta upoważnionego
Uwaga! Dla kupujących dojazd koleją **IGNACY SZANKOWSKI**
 z Cambará, lub Ourinhos, aż na miejsce. **Cambará — Paraná.**
 tam i z powrotem **za darmo**, bez obowiązku kupna.

Casa da Homeopathia
 Apteka „Homeopathia“
 Rośliny lecznicze
 Specjalność produktów
 Aptecznych, perfumerji itp.
 Praca General Osorio 87
 KURYTYBA — PARANA

SKŁAD MEBLI
 Firmy:
JAKÓB KOZIEN
 RUA SÃO FRANCISCO 332
 Sprzedaje się meble: szafy, krzesła, łóżka, kołyski, stoły, kredensy, szafy kuchenne, sofy, kanapki i t. p. powyżej wspomniane sprzedaje wykonuje się na zamówienie. Ceny są bardzo niskie.

Dr. Dante Romanó
AKUSZER - OPERATOR
 Profesor — Operator Uniwersytetu.
 Były asystent szpitali berlińskich.
 Leczy **Syphilis, drogi moczowe, Dżartemia.**
Klinika dla Panien.
 Leczy sztucznymi promieniami słonecznymi ultravioletowymi.
 Konsultorium: Pharmacia Minerva (na 1-szym piętrze) od godz. 1 do 3-ciej po południu.
 Praca Tiradentes 554.
 Rezydencja
 Praca Senador Correia 4

Apteka Tell
DROGARIA
 Sigel Etzel & Cia.
 Lekarstwa i preparaty krajowe i zagraniczne.
Vermicida Tell wróg robaków i glist.
Farby Tell najlepsze do farbowania ubrań i sukienek.
Formento Tell ekonomiczne środki do czyszczenia i czyszczenia.
 Recepty lekarskie załatwia się rzetelnie i sumiennie.

Chapelaria Elegante
 RUA RIACHUELO 130
 Zawsze nowe fasony kapeluszy dla PAŃ I DLA DZIECI.
 Własna fabryka sztucznych kwiatów i wianków ślubnych.
 Wykonuje się desenie na materiałach do haftu.
 Welony ślubne w różnych cenach.

Kto chce jechać do POLSKI lub z Polski do BRAZYLJI niech się uda tylko do solidnej Kompanji Okrętowej
„Chargeurs Reunis“
 i „Sud Atlantique“
 JEDYNOLITA TRZECIA KLASA.
 KOMPANJA TA SPRZEDAJE BILETY BEZPOŚREDNIO DO KAŻDEGO MIASTA W POLSCE i odwrotnie bilety „chamada“ z Polski do Brazyliji.
 Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazyliją i Argentyną.
 Doskonała organizacja przy sprrowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z POLSKI.
 Informacje w języku polskim i brazylijskim udziela
P. TEOFIL G. VIDAL
 Curityba--Rua Barão Rio Branco 195-209
 Paraná

SZKŁA I FABRYKA LUSTER
SZKŁO
 do okien fantazyjnych, szkło ozdoby rzeźbione, matowe, szlifowane, kryształowe, można nabyć u nas w każdej ilości i mierze na zamówienie. Wstawia się szyby wymienione do kociotłów i domów. Sprzedają hurtownia i detalicznie. Ceny niskie.
LUSTRA
 kieszonkowe, ręczne, toaletowe, fryzjerskie, wkleśne w ramkach metalowych, celluloidowych i drewnianych.
 Założono w r. 1903

LUSTRA DLA MEBLI
 w formie: kwadratu, owalu i innych kształtów. Największy miejscowy skład lusterek. Specjalność w wyrobach z pięknych drzew parańskich, jak lampy pinjorowe, ramki do obrazów i fotografii w różnych rozmiarach i kształtach.

Rua Mar. Deodoro, 254
 Telefon 1335, Curitiba.

Klinika Dentyścyczna
JAN SKALSKI
 Chirurg - Dentysta
 Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentyścyczny, starannie i tanio. Przyjmuje w każdej chwili.
 Rua Brigadeiro Franco N. 1955
 róg Aquidabam — CURITYBA

KLINIKA DENTYSTYCZNA
 Kazimierz Mitczuk
 Chirurg - Dentysta
 Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentyścyczny. Specjalność: Złote mostki i płyty kauuczukowe.
 Aven. Luiz Xavier 128 (sóbórada CURITYBA

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszają się w „LUDZIE“

Inż. Czesław Biezancko

Gąsienice sfinksa Erinnyis ello L. na manjoku

Gąsienice sfinksa Erinnyis ello Linné należą do najpospolitszych szkodników manjoku (Manihot utilisima Pohl), a wypadkach, gdy gąsienice te zjawiają się w dużych ilościach mogą nawet poważnie jego zbiór obniżyć. Lata ubiegłe 1932, i 1933, a szczególnie rok 1933 należą właśnie do tych, w których gąsienice tego sfinksa w wielu miejscowościach wyrządziły poważniejsze szkody, niszcząc liście manjoku, którym się żywią. Jakkolwiek liście manjoku nie mają wartości jako pasza, to jednak mają one ostrym znaczenie jako organy asymilacyjne i jeśli zostaną objęzione przez gąsienice, może mieć miejsce zniszczenie całej rośliny, jeśli zaś liście zjedzone są w znacznej części, odbija się to ujemnie na organach podziemnych manjoku, które wtedy są bardzo małe i zazwyczaj ubogie w krochmal.

Wobec tego, że w ubiegłych latach, jak to już zaznaczylem, pokaralo się dość dużo tych gąsienic na manjoku, uważam za pożyteczne zapoznać bliżej ogół rolników z tym szkodnikiem i jego biologią, oraz podać proste sposoby jego tępienia.

Wielka zielona gąsienica na manjoku dochodząca w pełni rozwoju do długości ciała około 8cm, to właśnie gąsienica motyla z grupy inzergerów (Heterocerera), z rodziny zmierzchnikowców czyli sfinkasów (Phingidae), a mianowicie wymienionego wyżej sfinksa Erinnyis ello L. Gąsienice wylęgają się z jajeczek składanych przez samce wymienionego sfinksa na liściach manjoku, i jak zaznaczylem dochodzą do kilkakrotnego linienia do długości około ośmiu centymetrów. Gąsienice Erinnyis ello żyją nie tylko na manjoku właściwym (Manihot utilisima Pohl), ale także na gatunku manjoku zwanym alipim (Manihot palmata Muhl et Arg.) i innych roślinach z rodziny wilczomleczowatych (Euphorbiaceae) — co stwierdziłem w Misjonos w Argentynie i w Rio Gran-

de do Sul w Brazylii, gąsienice te żyją także na mamonach (Carlosa papaya Linné) i innych roślinach z rodziny Bixaceae (Argentyna, Posadas). Gąsienice tego sfinksa należą do bardzo żarłoczných, zjadają bowiem nie tylko blaski liściowe, ale często także ogonki liści i młode łodygi wyżej wymienionych roślin.

Z gąsienicy, która oprzędzi (kokon) nie wytwarza powstaje poczwarka. Gdy gąsienica dojdzie do pełni rozwoju przestaje jeść i pozostawko staje się bardzo ruchliwa, szuka bowiem odpowiedniego schronienia, aby wynaleźć miejsce wygodne, gdzie kładzie się, kurczy i zrzucając skórkę zamienia się na poczwarkę. Jest rzecz bardzo charakterystyczna, że zazwyczaj dwie gąsienice na sfinksa odmiennych płci zamieniają się na poczwarkę w pobliżu, to też przy wykopywaniu manjoku bardzo często po dwie poczwarki znajdują się kolo siebie. Zauważyłem to nie tylko ja, oraz p. J. Kuryle z Do Rio, ale również kilku klonistów którzy niejednokrotnie przyniosli mi poczwarki i gąsienice tego sfinksa w celu opisania jego rozwoju.

Poczwarka Erinnyis ello L. ma około 60mm długości, jest barwy brunatnej i posiada żółtawe i czarne prążkowania, segmenty także oznaczone są czarno. Z poczwarki po 3-4 tygodniach (często po kilku miesiącach — zależnie od pory roku) wychodzi sfinks (motyl), który ma sięg skrzydeł od 35-45mm, a rozpiętość skrzydeł od 95-100mm.

Samiec ma pierwsze skrzydła nieo odmiennie od samicy, tak, że nieo opcyjnista może uważać, że ma do opcyjnienia z dwoma gatunkami, gdyż tymczasem zjawisko takie jest bardzo charakterystyczne dla wielu owadów i zwane dwukształtnością płciową (dimorphismus sexualis). Sfinksy na skrzydła przednie, białopopielate lub szarej z wieloma delikatnie-

mi liniami falistymi brązowymi, ma więc ten gatunek wiele różnych zbarwień czyli aberacji. Duża kolekcja aberacji tego sfinksa znajduje się w zbiorach Ks. Dziekana J. Wróbla w Guarani. Samiec Erinnyis ello L. ten różni się od samicy (poza odmienną budową organów rozrodczych), że na skrzydłach przednich ma nieprawidłową wstęgę clemno-brunatną, która biegnie wzdłuż tych skrzydeł od wierzchołka aż do podstawy, samica takiej wstęgi nie posiada. Skrzydła tylne u obu płci są ozerwono-rdzawe z szerokim obrzeżeniem czarnym, które przy kącie pachowym skrzydeł przechodzi w szare. Sfinks ten ma różki białe, tułów szaro-bruny, popielaty, białopopielaty lub szary jak skrzydła przednie; odwłok białopopielaty z szerokimi pierścieniami czarnymi, i linją grzbietową czarną, bardzo wąską, przerywaną. Spód skrzydeł brązowo-rdzawy, nieco jaśniejszy w polu środkowym; pierś i brzuszek białe, lekko rdzawe, na brzuszek podwójny szereg punktów brunatnych.

Motyle wylęgają się zazwyczaj pod wieczór i najczęściej latają o zmierzchu, to jest zaraz po zachodzie słońca, a także o brzasku, odwiedzając rośliny o silnie pachnących kwiatkach, które mają długie rurkowane korony, z nich wywysysają sfinksy w locie słodczy zapachem bardzo długiej trąbki. Najchętniej przylatują do kwiatów mamonów (Carlosa papaya L.) — Argentyna — Posadas plomyków (Phlox Drummondii grandiflora), odszczeków-dziwaczek (Mikabillis Jalapa), cynii (Zinnia hybrida, Zinnia elegans) werbeny (Verbena hybrida), tuberozy i t. d. nad którymi najłatwiej się schwytać (Brazylija, Guarani — Rio Grande do Sul). Sfinksy te przylatują także w nocy w dużej ilości do światła. Dzień spędzają sfinksy w ukryciu lub na pnalich drzew i płożach składając skrzydła dachowkowanie tak, że przykrywają całkowicie jaskrawe brązowo-rdzawe skrzydła tylne przednimi popielatymi. Samice zspodnie składają jaja na manjoku, alipim, mamonach i t. d., jak było podane wyżej.

W ubiegłym roku (1933) szczegó-

nie obficie można było obserwować gąsienice Erinnyis ello na manjoku w październiku i listopadzie, kiedy to w niektórych miejscach poczyniły większe szkody, gąsienice te należą bowiem do bardzo żarłoczných, żerują przeważnie wieczorem, w nocy i rano. W grudniu 1933 były już poczwarki, a również w końcu grudnia i stycznia przypadł lot motyli.

Manjok, uszkodzony przez gąsienice tego sfinksa (gdy tylko te zeszły z roślin, aby się zamienić na poczwarki) dość szybko wypuszcza nowe liście, jeśli jednak gąsienice tego sfinksa jest dużo, zbiór manjoku jest mały, co łatwo sobie wyłumaczyć. Roślina pozbawiona znacznej ilości liści nie może asymilować dwutlenku węgla z powietrza w takiej ilości, jak roślina, która posiada obficie zielone — następowym tego jest mała ilość krochmalu w podziemnych organach rośliny i słaby ich rozwój, a więc i mały zbiór manjoku.

Tam, gdzie gąsienice tego sfinksa zjawiają się wiele, co bardzo łatwo zauważyć, bo liście manjoku są przez nie objęzione, trzeba gąsienice te niszczyć zbierając je z liści, co najlepiej wykonać wieczorem lub wczesnym rano o brzasku, gąsienice bowiem żerują przeważnie w nocy, w dzień zaś kryją się i śpią pod liśćmi. Gąsienicami temi można żywić drób. Można także zalecić spryskiwanie liści manjoku zapołączeniem rozpylacza 3 proc. roztworu chloroku baru lub plynami zawierającymi arsenian ołowiu. W handlu jest bardzo dużo różnych płynów (z których zalecić można „Sulfo-cal“) i proszków, znanych pod różnymi nazwami do tępienia gąsienic, najlepiej jednak przygotować takie płyny samemu, bo mamy wtedy pewność, że będą skuteczne.

Dość obficie zjawienie się gąsienice sfinksa Erinnyis ello L. w ostatnich latach należy tłumaczyć w ten sposób, że pasorczytwa w gąsienicach tych jarwy mchy Belvisia bioneta i inne pasorczyty tych gąsienic wystepowały w wymienionych latach w bardzo małej ilości, a więc nie niszczyły gąsienice tego sfinksa.

Wesoły kącik PRACOWITY.

Żona: - Czego się tak na male gapisz beżmyślnie? Nie możesz to się wziąć do jakiej uczciwej roboty?
Mąż: - Ależ kochana Eurozynie, ja pasjami lubię pracę. Cały dzień gotów jestem przyglądać się jak inni pracują.

DZIELNA ARMJA

- Czytałam w jednym z dzienników, że kobiety w Stanach Zjednoczonych wydają dwa razy więcej na swoje kosmetyki, aniżeli wynosi budżet na utrzymanie armji!
 - Bo też czynią dwa razy więcej.

OKREŚLENIE.

- Utałusiu, co to jest właściwie maszyna do pisanja?
 - A to widzisz taka maszyna — no, taka, zapołączonej której człowiek może mówić rękami.

CIEPŁE LISTY.

- Ty piszesz do mnie zawsze takie zimne listy! — robi wymówki panna Liza swemu narzeczonemu.
 - Zimne? — dziwi się młodzian — przecież stale używam papieru listowego z podszewką!

NA WYŚCIGACH.

- A więc dziewczko przebył przeskodę?
 - Naturalnie... Nawet wozem szej niż koń!

SNY DZIECIĘCE.

- Jako mały chłopak zawsze marzyłem o tem, żeby zostać wojem — rabusem.
 - Panie dyrektorze banku, wiedz, że pan ma szczęście; nie każdemu spełniają się sny młodości!